

آموزش ریاضی

خط و معادله خط

علی هاشمی

$$y = ax + b \rightarrow \begin{cases} a: \text{شیب خط} \\ b: \text{عرض از مبدأ} \end{cases}$$

$$y = 2x - 4$$

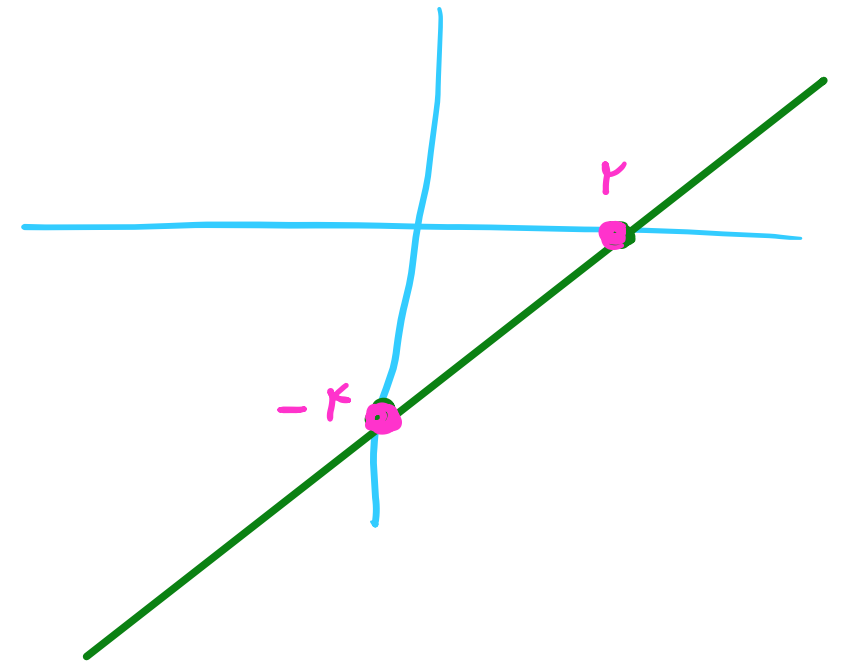
A / $x=0$

$y = -4$

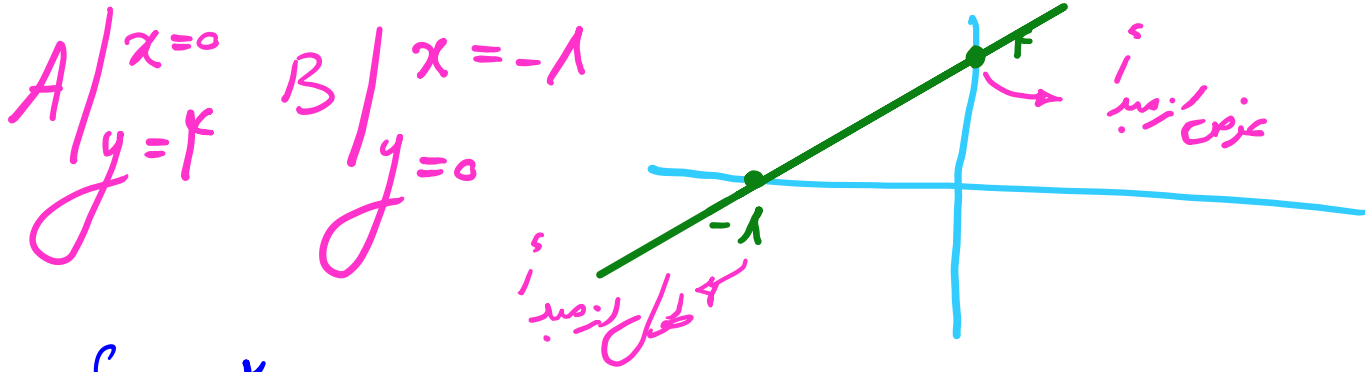
B / $x=2$

$y = 0$

$\rightarrow$ $\begin{cases} \text{شیب} = 2 \\ \text{عرض از مبدأ} = -4 \end{cases}$

۱- خط به معادله $y = \frac{1}{2}x + 4$ را رسم کنید.

$x=2$
 $y=-1$

$-1 = \frac{1}{2}(2) + 4 \rightarrow -1 = 5$

الف) آیا نقطه $\begin{bmatrix} 2 \\ -1 \end{bmatrix}$ روی این خط است.
نه!

$A \mid x=0$
 $y=4$

$B \mid x=-1$
 $y=0$

ب) مختصات نقطه‌ی برخورد خط را با محورهای مختصات پیدا کنید.

$x=-1$

$y = \frac{1}{2}(-1) + 4 = \frac{-1}{2} + 4 = \frac{-1+8}{2} = \frac{7}{2}$

ج) نقطه‌ای از این خط، به طول -1 را پیدا کنید.

$$x(-3) \begin{cases} 3x + 2y = 5 \\ x + y = 2 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 3x + 2y = 5 \\ -3x - 2y = -6 \end{cases}$$

$$-y = -1 \rightarrow y = 1$$

$$x + y = 2$$

$$y = 1$$

$$x + 1 = 2$$

$$x = 1$$

$$\begin{cases} 2(x - y) + 3y = 4 \\ 3x - 2(2x - y) = 7 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2x - 2y + 3y = 4 \\ 3x - 4x + 2y = 7 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2x + y = 4 \\ -x + 2y = 7 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2x + y = 4 \\ -2x + 4y = 14 \end{cases}$$

$$2x + 5y = 18$$

$$2x = 0/4 \rightarrow x = 0/2$$

$$5y = 14 \rightarrow y = \frac{14}{5} \times \frac{2}{2} = \frac{28}{10} = 2\frac{8}{10}$$

۳- یک جواب برای x و y طوری تعیین کنید که تساوی زیر برقرار باشد؟

$$2^{2x-y-2} = 3^{x+y-1}$$

$$2^0 = 3^0 \quad \checkmark$$

$$\begin{cases} 2x-y-2=0 \\ x+y-1=0 \end{cases}$$

$$\underline{x+y-1=0} \xrightarrow{x=1} 1+y-1=0 \rightarrow y=0 \quad \checkmark$$

$$2^x - 2 = 0 \rightarrow 2^x = 2 \rightarrow x=1 \quad \checkmark$$

$$1) y = ax + b \rightarrow \begin{cases} \text{شیب} = a \\ \text{عرض از مبدا} = b \end{cases}$$

$$2) \underline{ax + by} = c \rightarrow \begin{cases} \text{شیب} = -\frac{a}{b} \\ \text{عرض از مبدا} \\ x=0 \rightarrow y = ? \end{cases}$$

$$3) \underline{3x + 2} = \underline{8y} \rightarrow \underline{3x - 8y + 2} = 0 \rightarrow \begin{cases} \text{شیب} = -\frac{3}{-8} = \frac{3}{8} \\ \text{عرض از مبدا} \\ x=0 \rightarrow -8y + 2 = 0 \rightarrow y = \frac{1}{4} \end{cases}$$

۴- شیب و عرض از مبدأ خط‌های زیر را پیدا کنید.

الف) $3y - 2x = 6$

شیب = $-\frac{-2}{3} = +\frac{2}{3}$ ✓

عرض از مبدأ $x=0$ → $3y=6$ → $y=2$ ✓

ب) $4x - 2y = 8$

شیب = $-\frac{4}{-2} = +2$ ✓

عرض از مبدأ $x=0$ → $-2y=8$ → $y=-4$ ✓

پ) $2x - y = 3$

شیب = $-\frac{2}{-1} = +2$ ✓

عرض از مبدأ $x=0$ → $-y=3$ → $y=-3$ ✓

محاسبه شیب خط و معادله خط با کمک دو نقطه

$$A \left| \begin{array}{l} x_A \\ y_A \end{array} \right.$$

$$B \left| \begin{array}{l} x_B \\ y_B \end{array} \right.$$

$$\text{شیب} = m = \frac{y_A - y_B}{x_A - x_B} = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A}$$

$$y - y_0 = m (x - x_0)$$

۵- دو نقطه از یک خط هستند. شیب خط را پیدا کنید و معادله‌ی خط را بنویسید. $\begin{bmatrix} 4 \\ -1 \end{bmatrix}$ و $\begin{bmatrix} 3 \\ 2 \end{bmatrix}$

$$\underline{A} / \begin{matrix} 3 \\ 2 \end{matrix}$$

$$B / \begin{matrix} 4 \\ -1 \end{matrix}$$

$$1) m = \frac{2 - (-1)}{3 - 4} = \frac{2 + 1}{-1} = -3$$

$$2) y - 2 = -3(x - 3) = -3x + 9 \rightarrow y = -3x + 11$$

۶- دستگاه معادله‌ی خطی زیر را از دو روش حذفی و ترسیمی حل کنید.

$$x(-2) \begin{cases} 2x - 3y = 7 \\ 4x - 6y = 5 \end{cases}$$

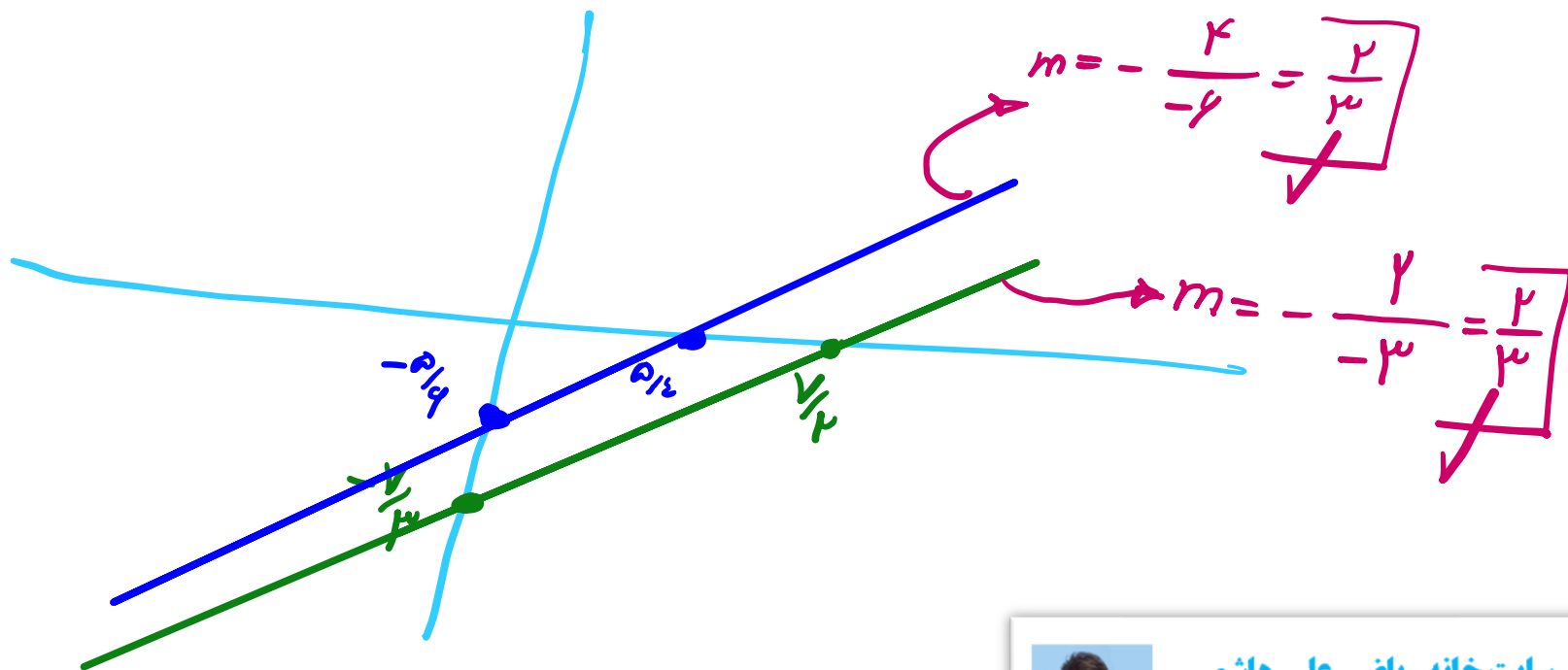
$$\begin{cases} -2x + 4y = -14 \\ 4x - 6y = 5 \end{cases} \rightarrow 0 + 0 = -9 \quad X$$

$$A \begin{cases} 2 \\ -3 \end{cases}$$

$$B \begin{cases} 4 \\ -6 \end{cases}$$

$$C \begin{cases} 7 \\ 5 \end{cases}$$

$$D \begin{cases} -14 \\ 5 \end{cases}$$

سایت خانه ریاضی علی هاشمی

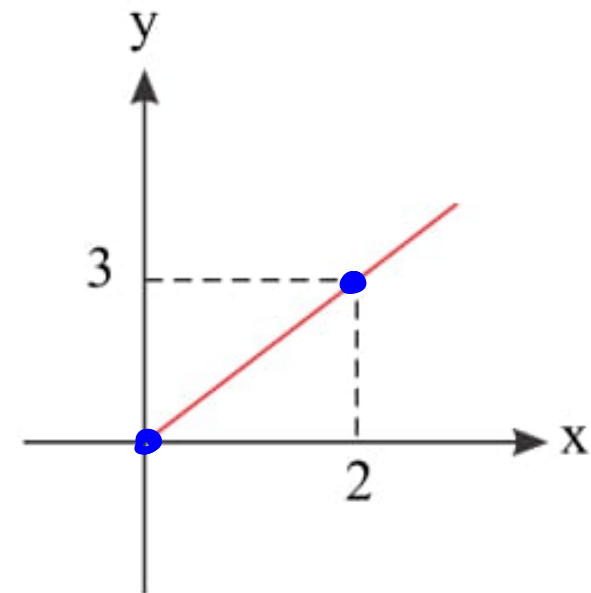
Alihashemi-math.com

۷- مجموع سن علی و پدرش ۷۰ سال است و اختلاف سن آنها ۲۶ سال است سن هر یک را با تشکیل دستگاه معادلات به دست آورید.

$$\begin{aligned} & \begin{cases} x + y = 70 \\ x - y = 26 \end{cases} \\ & \begin{array}{l} \xrightarrow{+} \\ \xrightarrow{-} \end{array} \\ & \begin{array}{l} 2x = 96 \\ x = 48 \end{array} \\ & \begin{array}{l} \xrightarrow{x=48} \\ \end{array} \\ & \begin{array}{l} 48 - y = 26 \\ y = 22 \end{array} \end{aligned}$$

۸- معادله خط مقابل را بدست آورید.

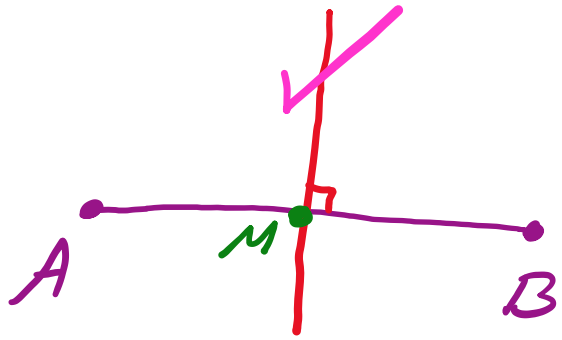
$$\frac{A}{\mu} \quad \frac{B}{\nu}$$

$$1) \quad m = \frac{\mu - 0}{\nu - 0} = \frac{\mu}{\nu}$$

$$2) \quad y - y_0 = m(x - x_0) \rightarrow y - 0 = \frac{\mu}{\nu}(x - 0)$$

$$\nu y = \mu x \rightarrow \mu x - \nu y = 0$$

۹- معادله عمود نصف AB را به دست آورید. ($A = \begin{bmatrix} -1 \\ -1 \end{bmatrix}$ و $B = \begin{bmatrix} 3 \\ 5 \end{bmatrix}$)

$$y - y_0 = m(x - x_0) \rightarrow y - 2 = \frac{-1}{3}(x - 1)$$

$$M \quad x = \frac{x_A + x_B}{2} = \frac{-1 + 3}{2} = \frac{2}{2} = 1 \quad x_0 = 1$$

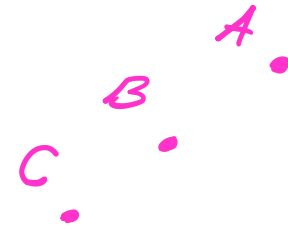
$$y = \frac{y_A + y_B}{2} = \frac{-1 + 5}{2} = \frac{4}{2} = 2 \quad y_0 = 2$$

$$m_{AB} = \frac{-1 - 5}{-1 - 3} = \frac{-6}{-4} = \frac{3}{2} \rightarrow m = -\frac{2}{3}$$

شرط در یک راستا بودن سه نقطه

A   B   C

$m_{AB} = m_{BC}$

AB   BC

۱۰- مقدار m را چنان بیابید که ۳ نقطه $\begin{bmatrix} 6 \\ 11 \end{bmatrix}$, $\begin{bmatrix} 4 \\ 9 \end{bmatrix}$ و $\begin{bmatrix} m \\ m+3 \end{bmatrix}$ در یک راستا باشند.

C   B   A

$$m_{AB} = \frac{11-9}{9-4} = \frac{2}{5}$$

$$m_{BC} = \frac{9-(m+3)}{4-m} = \frac{9-m-3}{4-m} = \frac{6-m}{4-m}$$

$$m_{AB} = m_{BC} \rightarrow \frac{6-m}{4-m} = \frac{2}{5} \rightarrow 11-2m = 8-2m$$

$$\rightarrow 11-8 = -2m+2m \rightarrow m=12$$

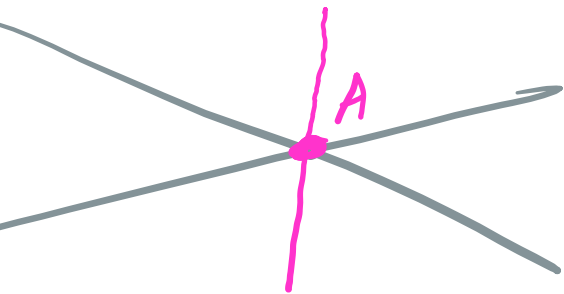
۱۱- مقدار m را چنان بیابید که ۳ خط $y = x + 5$, $y = 9$, $15x - y = 9$ و $y = mx + 7$ در یک نقطه متقاطع باشند.

$$\begin{cases} 15x - y = 9 \\ -x + y = 0 \end{cases}$$

$$\rightarrow 11x = 9 \rightarrow x = 1$$

$$x = 1 \rightarrow -1 + y = 0 \rightarrow y = 9$$

$$\begin{cases} x = 1 \\ y = 9 \end{cases} \rightarrow A$$

$$y = m + 7$$

$$m = -1$$

۱۲- امیر علی تعدادی سکه ۵ تومانی و ۱۰ تومانی دارد، اگر تعداد سکه‌های ۱۰ تومانی آن ۳ برابر تعداد سکه‌های ۵

تومانی باشد و او ۷۷۰ تومان داشته باشد، تعداد کل سکه‌های او چقدر است؟

تعداد سکه‌های ۵: x

تعداد سکه‌های ۱۰: y

$$y = 3x$$

$$10y + 5x = 770$$

$$\xrightarrow{3x} 10(3x) + 5x = 770$$

$$\rightarrow 35x = 770$$

$$\rightarrow x = \frac{770}{35} = 22$$

$$y = 3x \rightarrow y = 3(22) = 66$$

$$L_1 : m_1$$

$$L_2 : m_2$$

موازی : $m_1 = m_2$

عمود : $m_1 \cdot m_2 = -1$

$$\begin{cases} a_1x + b_1y = c_1 \\ a_2x + b_2y = c_2 \end{cases}$$

$$1) \frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} \rightarrow \text{موازی}$$

$$2) \frac{a_1}{a_2} = \frac{b_1}{b_2} = \frac{c_1}{c_2} \rightarrow \text{متوازی}$$

۱۳- معادله خطی را بنویسید که از محل برخورد دو خط $2x - y = 7$ و $3x - 4y = 3$ بگذرد و با خط

$3x - 2y = 7$ موازی باشد.

$x(-x)$

$$\begin{aligned} 2x - y &= 7 \\ 3x - 4y &= 3 \end{aligned} \rightarrow \begin{aligned} -1x + 4y &= -7 \\ 3x - 4y &= 3 \end{aligned} \rightarrow -5x = -10 \rightarrow x = 2$$

$$x = 2 \rightarrow 2(2) - 4y = 3 \rightarrow 4 - 4y = 3 \rightarrow -4y = -1 \rightarrow y = \frac{1}{4}$$

$$x_0 = 2 \quad y_0 = \frac{1}{4} \quad m = \frac{1}{2}$$

$$y - \frac{1}{4} = \frac{1}{2}(x - 2) \rightarrow 2y - \frac{1}{2} = x - 2 \rightarrow 2y - 9 = 3x - 10$$

$$2y - 3x + 9 = 0$$

$$3x - 2y = 7 \rightarrow m = -\frac{1}{-2} = \frac{1}{2} \xrightarrow{\text{موازی}} m = \frac{1}{2}$$

۱۴- دستگاه زیر را به روش حذفی حل کنید:

$$\begin{cases} x + y = -2 \\ 2x - y = -7 \end{cases}$$

$$\begin{aligned} &\xrightarrow{\mu} 1x = -9 \rightarrow x = -9 \end{aligned}$$

$$x = -3$$

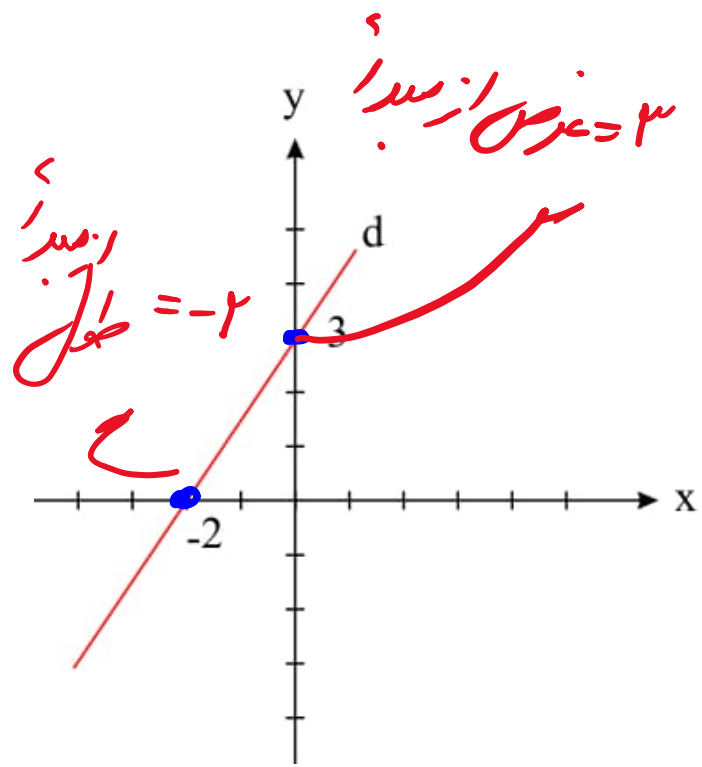
$$x = -3$$

$$-3 + y = -2$$

$$y = +1$$

۱۵- با توجه به شکل زیر شیب خط، عرض از مبدأ و معادله خط d را بدست آورید.

$$A \begin{array}{l} -۲ \\ ۰ \end{array}$$

$$B \begin{array}{l} ۰ \\ ۳ \end{array}$$

$$1) m = \frac{۳ - ۰}{۰ - (-۲)} = \frac{۳}{۲}$$

$$2) y - ۰ = \frac{۳}{۲}(x + ۲) \xrightarrow{\times ۲} 2y = 3x + 6$$

۱۶- شیب، عرض از مبدأ و طول از مبدأ خط $\frac{y-2}{5} = \frac{x+1}{2}$ را به دست آورید.

$$y-2 = 5x+5 \rightarrow y-5x=7$$

$$1) \text{ شیب} = -\frac{-5}{2} = \frac{5}{2}$$

$$2) \text{ عرض از مبدأ } x=0 \rightarrow y=7$$

$$3) \text{ طول از مبدأ } y=0 \rightarrow -5x=7 \rightarrow x = -\frac{7}{5}$$

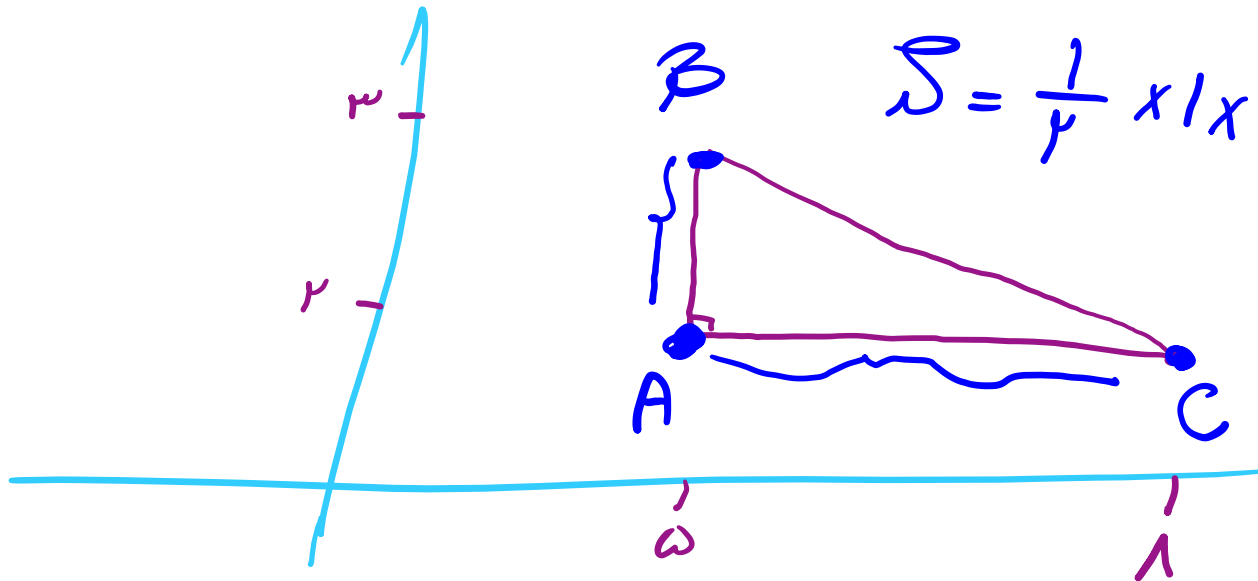

۱۷- مثلث محصور بین ۳ خط $x = 5$, $y = 2$ و $x + 3y = 14$ را به دست آورید.

$$A \begin{cases} x=5 \\ y=2 \end{cases}$$

$$B \begin{cases} x=5 \\ y=3 \end{cases}$$

$$C \begin{cases} x=1 \\ y=2 \end{cases}$$

$$S = \frac{1}{2} \times 1 \times 3 = \frac{3}{2} = 1,5$$

۱۸- m را چنان بیابید که دو خط $x + y = 5$ و $mx + 4y = 10$ بر روی محور طولها متقاطع باشند.

$$y = 0$$

$$x + 0 = 5 \rightarrow x = 5$$

$$mx + 0 = 10 \xrightarrow{x=5} 5m = 10$$

$$m = 2$$

۱۹- معادله‌ی خطی را بنویسید که با خط $y = -2x + 3$ موازی و از نقطه‌ی $\begin{bmatrix} 0 \\ -3 \end{bmatrix}$ عبور کند.

$$y = -2x + 3 \rightarrow m = -2$$

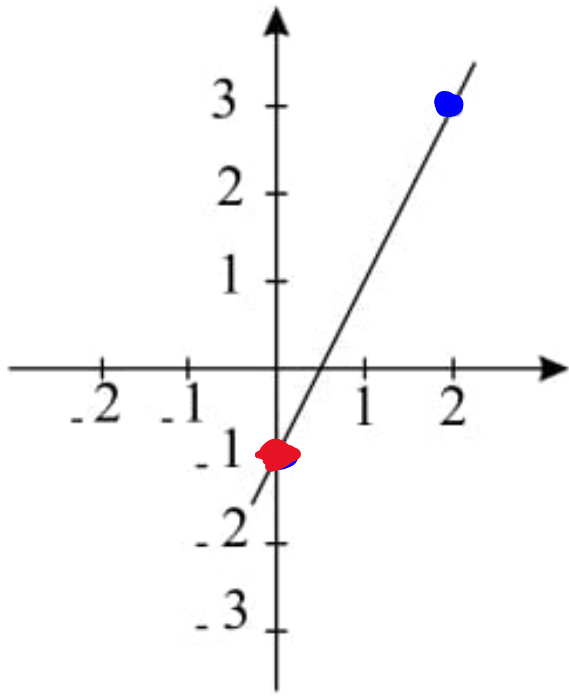
$$\begin{aligned} x_0 &= 0 \\ y_0 &= -3 \end{aligned}$$

$$y - y_0 = m(x - x_0) \rightarrow y + 3 = -2(x - 0)$$

$$\rightarrow y + 3 = -2x$$

$$\rightarrow y = -2x - 3$$

$$A \begin{matrix} / \\ 0 \\ -1 \end{matrix} \quad B \begin{matrix} / \\ 2 \\ 3 \end{matrix}$$

$$1) m = \frac{-1-3}{0-2} = \frac{-4}{-2} = 2$$

$$2) y - 3 = 2(x - 2) = 2x - 4 \rightarrow y = 2x - 1$$

3) عرض از مبدأ $x=0$

$$y = -1$$

۲۰- باتوجه به شکل مقابل:

الف) شیب خط d را پیدا کنید.

ب) عرض از مبدأ خط d را پیدا کنید.

ج) معادله‌ی خط d را بنویسید.

۲۱- مقدار m چقدر باشد تا نقطه‌ی $A = \begin{bmatrix} 5m - 2 \\ 2m + 5 \end{bmatrix}$ روی خط $y = 3x - 2$ باشد؟

$$2m + 5 = 3(5m - 2) - 2$$

$$\rightarrow 2m + 5 = 15m - 6 - 2 = 15m - 8$$

$$\rightarrow 5 + 8 = 15m - 2m \rightarrow 13 = 13m$$

$$\rightarrow m = 1$$

۲۲- اگر خط $2x + 3y + k = 0$ با محورهای مختصات مثلثی به مساحت ۳ ایجاد کند، مقدار k چقدر است؟

مساحت = $\frac{1}{2}$ / عرض از مبدأ × طول از مبدأ

عرض از مبدأ y : $3y + k = 0 \rightarrow 3y = -k \rightarrow y = \frac{1}{3}(-k)$

طول از مبدأ x : $2x + k = 0 \rightarrow 2x = -k \rightarrow x = \frac{1}{2}(-k)$

$$3 = \frac{1}{2} / \left(\frac{-k}{2} \right) \left(\frac{-k}{3} \right) = \frac{1}{2} \times \frac{k^2}{6} = \frac{k^2}{12} \rightarrow k^2 = 36$$

$$\rightarrow k = \pm 6$$

۲۳- اگر $\vec{a} = 2\vec{i} - 3\vec{j}$ و $\vec{b} = 4\vec{j}$ حاصل $\vec{X} = 2\vec{a} + \vec{b}$ کدام است؟

$$X = 2(2i - 3j) + (4j) = 4i - 6j + 4j$$

$$\rightarrow X = 4i - 2j = \begin{bmatrix} 4 \\ -2 \end{bmatrix}$$

۲۴- معادله‌ی خطی که از نقطه‌ی $A = \begin{bmatrix} 0 \\ 2 \end{bmatrix}$ گذشته و با خط $\frac{x+y}{5} = \frac{x}{3}$ موازی باشد، کدام معادله است؟

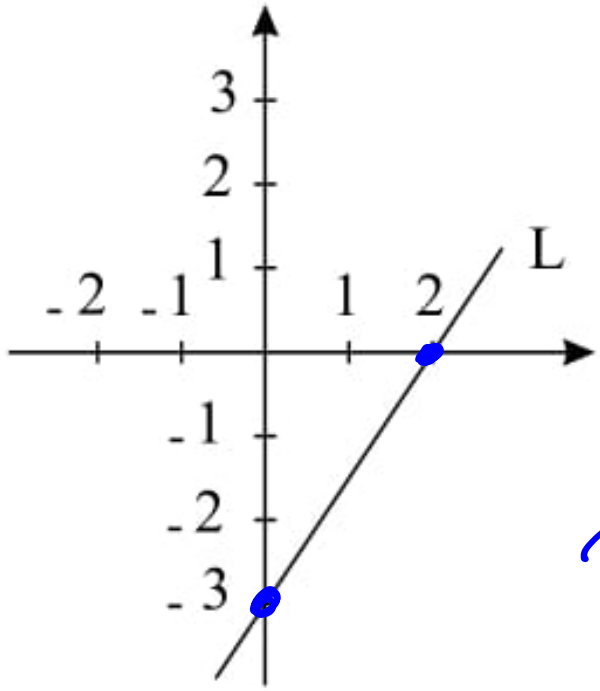
$$\rightarrow 1x + 1y = 5x \rightarrow 1x - 1y = 0 \rightarrow m = -\frac{1}{-1} = 1$$

$$y - 2 = \frac{1}{1} (x - 0) \rightarrow y - 2 = 1x$$

$$\rightarrow y + 1x = 4$$

۲۵- معادله‌ی خطی که با خط L موازی باشد و از مبدأ مختصات بگذرد، کدام است؟

$$\begin{cases} x_0 = 0 \\ y_0 = 0 \end{cases}$$

$$A / -\mu$$

$$B / \mu$$

$$\rightarrow m = \frac{-\mu - 0}{0 - (-2)} = \frac{\mu}{2}$$

$$y - 0 = \frac{\mu}{2} (x - 0)$$

$$\rightarrow \mu y = \frac{\mu}{2} x$$

خانه ریاضی علی هاشمی

Alihashemi-math.com

Freemath

Alihashemi_math